

gyermekirodalmi lap
2021. október

NAPSUGÁR

BÍBOR-ARANY HÓNAP

Itt az év legszínpompásabb hónapja! Most kell sokat sétálni téren, erdőben, mezőn. Most lehet a sárga, a narancs, a vörös, a barna és a zöld ezernyi árnyalatát begyűjteni. Persze, gyűjteni leginkább a beért gyümölcsöt érdemes.

Mi is begyűjtöttük a begyűjthetőt. Térünk egyet a szőlőhegyen, bekukkantunk a diófa alá, elköszönünk a hosszú nappaloktól, szoktatjuk szemünk az őszi köd-höz. Takival bóklászunk, csigaházban vendégeskedünk. A kísértetkastélyban láncszörgésre ébredünk, történelmi sorozatunkban néhány emlékezetes lázadást, forradalmat mesélünk újra, míg Kiskópé kék és vörös őszi bogókkal bűbelődik.

Beóvakodunk a sakkszalotába, és megtanulunk a sakktáblán tájékozódni. A rejtvény, feladvány, vicc vizein túl Nyelvőr vitézzel a nyelvi logika mellett kardoskodunk, és szorítunk, hogy idén végre elmehessünk az anyanyelvi vetélkedőre. Maszat Művésszel fóliaszobrot gyártunk és a délutáni alkonyatban csendesen szürcsölgetjük a mustot, ha van. Olvassatok, okuljatok, nevesse-tek a színpompás őszben mókás-vicces, komoly-tudós, mesélő-mélázó barátokkal, a Napsugárral!

László Noémi
főszerkesztő

CÍMLAP: KÜRTI ANDREA

NAPSUGÁR, gyermekirodalmi lap. LXV. évfolyam 722. szám. Kiadja a NAPSUGÁR Kft.
Főszerkesztő: László Noémi. Képszerkesztő: Müller Kati. Lapterv: Division Boutique Agency • DBA (www.teamdba.co)
Megrendelhető a szerkesztőség címén: 400462 Cluj, Bld. C. Brâncuși nr. 202. ap. 101.
E-mail: naps.sziv@napsugar.ro. www.napsugar.ro. Telefon: 0264418001
A lapok árát a következő bankszámlákra várjuk: RO45RNCB0106026602080001 BCR CLUJ,
RO70BTRL01301202P90961XX BT CLUJ, SC NAPSUGÁR-EDITURA SRL, CUI: 210622.
Készült a kolozsvári TipoOffset Kft. nyomdájában, nyomdai előkészítés: Komáromy László.
ISSN 1221-7751

TÁMOGATÓINK:

A SZŐLŐ- HEGYEN

Samu morcosan pöckölte a fürtöket. Mi a fenének kell neki szüretelni! Fontosabb dolga is volna. Anna üzenetet vár, ő meg itt aszalódik a napon. Térerő sincs, miért is volna...

Szokatlanul meleg ősz volt. Előre hozták a szüretet, nehogy a szőlőfürtök saját súlyuktól a porba hulljanak. A hegyet belengte a mámorító illat. Szinte látható volt, ahogy rózsaszínnel pólýázza az ágak hegyét. Idén csodálatos volt a szőlő. Anya szőlő-szőlőnek becézte, apa nevetett:

– Még csak jövőre lesz ez igazán szőlő, én pedig bátor tőle, mint Han Solo! – és elképzelte, hogy egy év múlva hogyan süt át pár alkotyi búcsúsugár a kristályüveg boroskancsón.

Míg apáék nevetgéltek, Samu odébb dühöngött. Még a kosarába is belerúgott, az meg feldőlt. Samu utánakapott, hogy mentse a pár fürtöt, amit reggel óta nagy nehezen leszedett, de a lendülettől a kason át hasra esett. Beverte a fejét az öreg szőlőtőkébe. Kábán, sajgó homlokkal tápázkodott. Hirtelen zeneszót hallott. Bámult, hogy ki zenélhet, amikor valaki elétoppant. A cipőjét látta meg Samu, s a cipő orrában saját sérült, dudoros homlokát. Megtapogatta a szemöldöke fölött a dudort, s szinte felkiáltott, amikor észrevette, hogy a másik szemöldöke fölött is van egy. De nyafogás helyett inkább szemügyre vette az előtte álló alakot. A makulátlan lakkcipő csíkos nadrágos két lábban folytatódott, és olyan

fehér ingben, hogy Samu hunyorogott tőle. Barna fürtjei, hófehér fogai voltak az idegennek. Samunak eszébe jutott róla az a régi magyar zenész, akit a tévében látott, valami Bambó, vagy Jumbó, vagy ilyesmi.

– Ööö, szia. Kösz! – mondta Samu, ahogy az idegen felsegítette a földről. – Nálad szól ez a király zene? – kérdezte még, amire az idegen felnevetett.

– Király! Dehogy király, ez isteni! – kurjantott, öblös hangon nevetett, majd szőlőlevelekkel díszített botjára támaszkodva szónoki pózba vágta magát:

– Jómamám királyleány volt, magáról túl sokat gondolt, mindig a titkokat leste, ez is lett aztán a veszte. Jópapa fénydzsekit húzott, mamának szépen bepózolt. Árva volnék, hej, azóta, társam a bor meg a nóta...

– Hát ez meg mi? – kérdezte Samu.
– Poézis – felelt széles vigyorral.
– Ragályos? – pimaszkodott Samu. Az idegen megragadta a kezét.

– Hadd mutakozzam be. Dio vagyok.
– Itt laksz a hegyen, Dio?
– Igen! A szőlőhegyen, a szőlőhegyen, csak szőlő legyen...

– Samu vagyok. Nem lakom itt. Csak kivételesen most. Dolgoztatnak a szüleim, pedig tudhatnák, hogy a gyerekmunka büntetendő!

– Ül le a földre, te gyermek, tedd le karodból a terhet. Még nem tudod, mi az otthon, ne lázadozz itt, azt mondom.

– Hagyjuk ezt a poé-micsodát! – vakkantott Samu, amire az idegen kupát vett elő, valami sötét itallal benne, és odanyújtotta neki. A fiú elvette, beleszagolt, megkóstolta. Szinte azonnal könnyű, vidám melegség áradt szét benne. A zene hangosabbnak tűnt, sőt, mintha belőle jött volna elő a ritmus, ujjbegyéig érezte a muzsikát. A langyos gypepre dőlve figyelte, ahogy Dio bosszorkányos ügyességgel szedi a szőlőt. Egy perc alatt megtelt a kas, de a fura férfi tovább szedte a gerezdeket, a szőlővel telepakolt kosár mégsem bo-

rult el. Amikor befejezte, elégedett képpel lépett Samu mellé.

– Kérem a fizetségem!

Samu egyszerre magához tért a bódulatból. Méghogy fizetség! Döbbenetében ledermedt. Az előtte álló férfi ujjából szőlőindák kunkorodtak.

Rácsavarodtak Samu karjára, lábára, gúzsba kötötték a fiút. A férfi ezt harsogta:

– Igen, kérem a fizetségem. Jobb híján veled is beérem. Szolgám leszel, szatírrá válsz, szarvad is nő nyomban. Velem leszel, mulatozol, meglásd, sosem unatkozol. Dolgoznod sem kell soha. Nem rossz üzlet ez, koma!

Samunak elege lett a mulatozásból. Segítségért akart kiáltani, de Dio kövér szőlőfürtöt tömött a szájába. Kétségbeesetten vergődött, amikor szeme sarkából meglátott valakit. Rég nem örült ennyire anyának! Az indák egy perc alatt meglazultak a karján, lábán. Dio eltűnt a szőlőfal mögött. Samu csak bosszús mormogását hallotta:

– Anyák, anyák, mindig elrontják a mókát!

FAZAKAS ILDIKÓ rajzai

A watercolor illustration of a tree with a bird perched on a branch. The tree has a thick, textured trunk and sparse green leaves. A small blue bird is perched on a branch. There are several floating leaves and a small branch with a nut. In the bottom right, there is a wooden chest with a red apple and a nut on top. The chest is open, showing a blue book inside. The number 5 is in a yellow triangle in the bottom right corner.

BERTÓTI JOHANNA
DIÓFA-ÓDA

A diófa
virágzik, zöldell, már mióta!

A diófa
ontja a diókat kilóra.

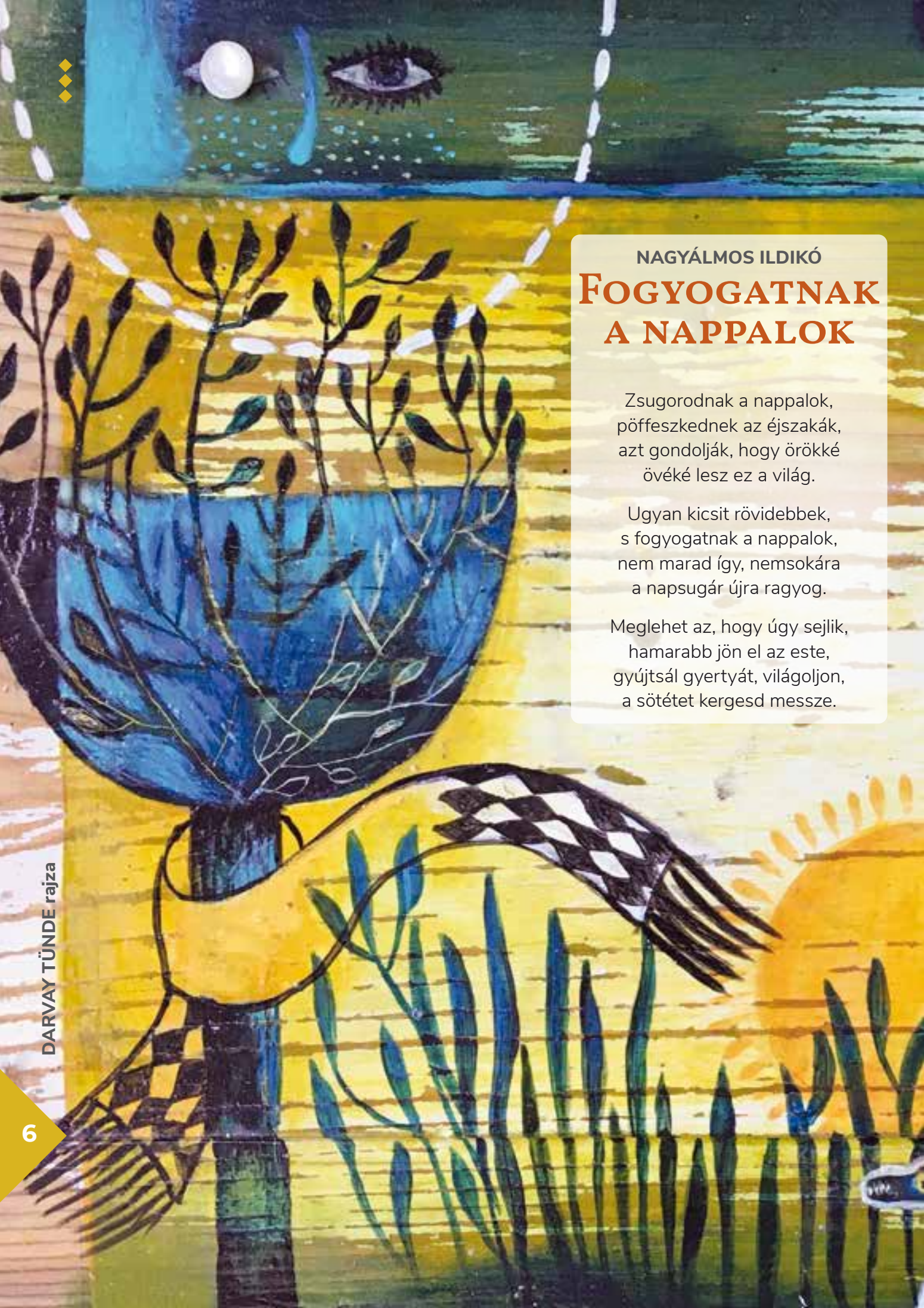
A diófa
tetején csücsül egy fióka.

A diófa
alatt talál az esti óra.

A diófa
életét a vihar kioltja.

A diófa
szekrény lett, íme a fiókja!

A diófa-
fiókban lapul e kis óda.

NAGYÁLMOS ILDIKÓ

FOGYOGATNAK A NAPPALOK

Zsugorodnak a nappalok,
pöffeszkednek az éjszakák,
azt gondolják, hogy örökké
övéké lesz ez a világ.

Ugyan kicsit rövidebbek,
s fogyogatnak a nappalok,
nem marad így, nemsokára
a napsugár újra ragyog.

Meglehet az, hogy úgy sejlik,
hamarabb jön el az este,
gyűjtsál gyertyát, világoljon,
a sötétet kergesd messze.

CSEH KATALIN
ŐSZI DAL

Ködkabát a fákon,
ködsál a virágon,
dércsipke-gallér
remegő fűszálon.

A nap még hiteget,
meleget hinteget,
de már nem elég,
serény a hűvösség.

Sápatag csillagok
nézik az ablakot,
a törött ablakot:
augusztus ott lakott.

Színes lapik hullnak,
merengnek, bambulnak,
a szívükbe látok:
gurigáznak álmok.

KISS LEHEL
OKTÓBER

Messze zúgó, bús harangszó
könnyet csal a fák hegyére,
s kikönyököl ablakába
ezeröles nagy magánya
a toronynak, szép toronynak.
Haj, de ki törődik véle?

Csak a fák, és halni vágyó
bokrain a kecskerágó...
Így telik el napra nap.
Lenn a téren víg kacaj van.
Felhőtelen, víg kacajban
sokasodnak kicsi halmok:
rőt levelek hullanak.

A CIPZÁRKOVÁCS

2. rész

Hahó! – kiáltotta Taki már harmadjára. A Bámulat utcai boltban jótékony félhomály uralkodott. A leeresztett rolóknak hála viszont legalább hűvös is. Taki senkit sem látott a pult mögött a hangulatvilágításban. Tanácstalanul forgott körbe, recsegett talpa alatt az ómódi deszkapadló. Próbálta megállapítani, milyen üzletben jár, de nem nagyon jutott dűlőre. A polcokon a lehető legkülönbélebb tárgyakat kínálták megvételre. Csupa ócska kacat, állapította meg Taki. Bár azért felcsillant a szeme, amikor meglátott egy ősrégi kurbilis telefont. A nagyapja egyszer működőképes állapotba hozott egy hasonló szerkezetet. Jobban mondva ket-

tőt, és onnantól ezeken beszélgettek. A nagyapja a műhelyéből, ő a szobájából. Taki végigsimított rajta. Tehát ez egy antikvárium, állapította meg a fiú.

– Hahó, van itt valaki? – kiáltott megint.

A bolt mennyezetén alig észrevehetően megmozdult a ventilátor lapátja. Taki arcát huzat csapta meg. A pult mögötti függöny is megmoccant. Taki nem habozott, széthúzta a nehéz, bordó anyagot.

A pult mögötti raktárban nem égett lámpa. A halomba dobált régi tárgyak között szűk folyosó vitt hátrafelé. A folyosón túlról éles fény szűrt a Taki szemébe. A fiú elindult a fény felé, ellenzőként a kezét tartotta a szeme elé. Mie-

LÁSZLÓ NOÉMI LÉPKED AZ ŐSZ

Lépked az ősz, lombot fésül,
ág hegyéről levelet tép,
sötétvörös, rezes sárga,
lesz belőle ékes emlék.

Lépked az ősz, nézelődik,
gesztenye hull, bogyó fénylik,
esőfonal nyúl a földtől
föl, a bolyhosodó égig.

Lépked az ősz, hideget fúj,
mogyoróval gurigázik,
éjjelében holdsarlóval
araszol az alvó házig.

lőtt azonban beléphetett volna a leghátsó helyiségbe, egy lány toppant elé.

– Mit akarsz itt? – kérdezte szigorúan a lány.

Taki elnémult. A lányban Maját ismerte fel, aki egyvel feljebb járt, mint ő. Mármint Taki ritkán járt suliba, de amikor igen, elég sokszor figyelte a lányt. Mi tagadás, tetszett neki. Főképp azért, mert a felsősökkel lógott, az igazán menő srácokkal, akik jóval nagyobb köbcentis motorokkal furikáztak.

Taki végre a lány felé nyújtotta a megmocsokolt csomagot. Maja kikapta a kezéből, és kifele tuszkolta a fiút a folyosóról. Taki zavartan hátrált a raktáron át az üzlet felé, miközben hasztalan igyekezett a lány vállán átlesni. A hátsó szobából hegesztés pattogó, szikrázó hangjai szűrődtek ki. A jellegzetes kék-zöld, vibráló fény tűzijátékként világította meg a folyosó száját, egyben megakadályozva, hogy Taki láthassa, mi is történik odabent. Már majdnem a függönyig hátráltak, amikor a fényjáték

abbamaradt. Taki végre elcsíphette, hogy mi történik a hátsó szobában. Ugyan csak egy pillanatra látta, de biztos volt ebben, hogy a szerelőállványon egy hatalmas, majdhogynem emberméretű cipzár áll. Nagy fogai egymásba fonódva izzottak a hegesztés hőjétől. A látvány egyszerre volt lenyűgöző és rémületes. Taki a cipzár felé mutatott, valamit kérdezni akart, de a lány egy határozott mozdulattal kitéssékelte. A nehéz függöny győzedelmesen zárult össze a fiú előtt.

Taki megbabonázva ült föl a robogójára. Jól megnézte magának a boltot, majd gázt adott, és kirecsegett az utcából. Amikor visszanézett, már a főútról, olybá tűnt, hogy a Bámulat utcát képező sarkok mintha összehúzódnának. Taki a hőségre fogta képzelődését, és elhatározta: mindenáron visszajön a Bámulat utcai régiségkereskedésbe.

VENDÉGSÉGBEN

Milyen tökéletes reggel! – lelkesedett magában Bucka, a csiga.

A közelben kerek képű saláták kellették magukat. Bucka a lakomára gondolva szinte táncot lejtett. Nyálcsorgatva araszolt a zöldséges ágyás felé, fényes ösvényt hagyva maga után. Hirtelen egy szürke halomnak ütközött.

– Talán megvakultál? Vagy levegőnek nézed a magamfajtát? – horkant fel barátságosan a halom, aki Csozsi volt, a meztelen csiga.

– Bocsánat, jó reggelt! Szórakozottságomban nem láttalak – mentegetőzött Bucka.

– Szórakozottság? Az aztán a luxus! De akinek ilyen palotája van, az akár a fellegekben is járhat. Nem keseríti az otthontalanság – irigykedett Csozsi.

– Mindennek van előnye és hátránya – mondta Bucka. – Én a hátamon cipelem a házam, soha nem tehetem le. Te szabadon kó-

szálhatsz, nem akadályoz semmi, szűkebb járatokon is besurranhatsz, ha veszély leselkedik rád.

– Könnyen beszél az, aki bármikor behúzódhat remek otthonába. Gondtalanul terpeszkedhet, kedvére álmodozhat. Ha lenne szíved, megosztanád velem a palotád, legalább amíg kipihenem magam – hajtogatta Csozsi.

– Hogyan tehetném? Egyszemélyes a házam! – védekezett Bucka.

De Csozsi nem tárgtott:

– Lárifári! Hiszem, ha látom. Próbáljuk ki. Bizonyítsd be jólelkűséged, segíts egy földöncsúszó hajléktalanon. Meghívhatnál például ebédre.

Bucka nagyot sóhajtott. Belátta, nem könnyű meggyőzni Csozsit. Mit tehetett mást, kötélnék állt, mert nem akarta, hogy önzőnek, szívtelennek tűnjön. Elbattyogott az első salá-

táig, leszüretelte a legszebb fodrokat, majd rendre felhordta toronyszobájába.

Csoszi türelmetlenül csúszkált fel-alá.

– Terítve az asztal – szólt Bucka dolga végeztével. – Gyere, felkísérlek. A legjobb, ha szorosan egymás mellett haladunk.

Azzal bepréselődtek a házba, és felfelé kúsztak a csigalépcsőn.

Csoszi csalódott volt. Már bánta, hogy kieroszakolta a vendégfogadást. A toronyszoba felé haladva a járatok fokozatosan szűkültek, alig lehetett haladni, a lélegzete is elakadt a szoros présben.

Buckát is kerülgette az ájulás, de azért ki-sajtolta magából egy udvarias mondatot:

– Érezd magad otthon! Lássunk hozzá az ünnepi ebédhez.

Csoszi a száját sem tudta kinyitni, a saláta szorosan a fejéhez lapult, mint a vizes borogató. Megpróbált kihátrálni a csigaházból, de

úgy beszorult, hogy moccanni sem tudott. Erejéből csak nyöszörgésre telt.

Szomorúan végződött volna e történet, ha véletlenül nem röppen arra Riki, a harkály, aki felfigyelt a jajgatásra. A csőrével megcsipentette Csoszi hátsó felét, és húzni kezdte. Húzta, csak húzta, a csiga nyúlt, mintha gumiból lett volna. Végül sikerült kicibálni a palotából. Riki megrémült a végtelennek tűnő gilisztától. Nem kóstolta meg, inkább elrepült.

Csoszi csak sokára éledt föl. Lassan szemügyre vette magát. Alig látott el cipőfűző-szerű teste végéig. Szörnyen bánkódott, szégyenkezett alakváltozása miatt. Csak az vigasztalta, hogy még így is szerencsésebb Buckánál, aki igazi kínezeszközt, egy présházat hordoz a hátán.

MOLDOVÁN MÁRIA rajzai

KÓSZABÓRSA TANODÁJA – NYELVEK, KULTÚRÁK

NÉMETORSZÁG

SZALÓ RÉKA rovata

Alles Gute!
Minden jót!

Remélem, kipihentétek magatokat múltkori, norvégiai kirándulásunk óta. Páratlan szépségű, lenyűgöző tájakon jártunk, de most sem fogtok csalódní, mert csodálatos országba hívlak benneteket. Európa hetedik legnagyobb, második legnépesebb államát látogatjuk meg, amely bizonyos formában már a 10. század óta létezik. Ma Németországba utazunk.

Mehetünk vonattal, személygépkocsival, repülővel, a nagyon bátrak akár biciklire is pattanhatnak, ha vállalják a gyakori pihenőkkel tarkított hosszú utazást. Németország hatalmas, hegyei magasak, tavai, folyói és erdői nagyok. Érdeemes bakancsot, kirándulócipőt, sátrat vinnünk, mert szebbnél szebb helyeken kirándulhatunk.

Megmászhatjuk az Alpok legmagasabb pontját, a 2693 méteren fekvő Zugspitzet. Utána fürödhethetünk a Boden-tóban, vagy úszhatunk a sok folyó valamelyikében. Németországot hat folyó szeli át: a Duna, a Rajna, az Elba, az Odera, a Weser és az Ems. Ha elfáradtunk a túrázásban, irány a város! Szinte bármelyik német város sok látnivalót tartogat. Németország legnagyobb városai közül Berlin a Spree, Hamburg az Elba, München az Isar, Köln pedig a Rajna partján fekszik.

Húha! Ezek a betűk
cseppet sem
ismerősek!

Ä ß

Azt gondolnánk, hogy itt angoltudásunkkal elboldogulunk. Nos, ez nem így van. Németországban jobban szeretik az emberek azt, ha anyanyelvükön szólítják meg őket. A német nyelv azonban nehezebb, mint az angol, tanulása érdekes kaland. Kicsit olyan, mint a hegymászás. Az elején nagyon sok a kapaszkodó, emelkedő rész benne, kitartásra van szükség, de egyszer csak feltárul a nyelv szépsége, logikája, és onnan már nagyon egyszerű lesz a tanulás. Érdeemes belevágni!

Milyen furá! A dolgok neveit a mondaton belül is nagybetűvel írják!

Das Kätzchen schläft auf dem Bett.

A középkorban a németek gót betűket használtak. Az első európai nyomtatott könyvek is gót betűsek voltak.

Ki nevez be velem egy jó kis gótbetű-olvasó versenyre?

És ha már készen álltok arra, hogy német gyermekirodalmat olvassatok, akkor íme néhány izgalmas könyv: Michael Ende: A végtelen történet, Momo; Erich Kästner: A két Lotti, Emil és a detektívek; Grimm mesék. Jó kalandozást, olvasást kívánok nektek!

Jacob és Wilhelm Grimm német nyelvtudós testvérpár 1806–1857 között meséket gyűjtött. Ők voltak az elsők, akik összegyűjtötték a szájhagyomány útján fennmaradt meséket. Gyűjteményüket Benedek Elek ültette át magyar nyelvre. Nekik köszönhetjük többek közt a Jancsi és Juliska, a Piroska és a farkas, a Hamupipőke meséket.

A legismertebb német író, költő Johann Wolfgang von Goethe (ejtsd: göte). Amikor nagyobb leszel, lapozz bele Goethe Faust című verses drámájába. Akkor majd rájössz, miért tartják őt olyan nagyra.

Katarina Witt kelet-német műkorcsolyázónő 1984-ben az európa-bajnoki, olimpiai bajnoki és világbajnoki címet is elnyerte. Ráadásul az elsőt Budapesten, palotás hercegnőnek öltözve!

Ki a kedvenc német sportolód?

❖ A CANTERVILLE-I KÍSÉRTET

2. rész

OSCAR WILDE elbeszélését átdolgozta
LÁSZLÓ NOÉMI, illusztrálta VASS JÓZSEF

Egész éjjel tombolt a vihar. Reggel a vérfolt ismét a helyén volt. Washington újra eltüntette a foltot, de az másnap és harmadnap reggel is ott volt. A következő éjszakán fény derült a titokra.

Este a család visszavonult, mindenre sötét borult. Éjjeli egykor Otis úr láncsörgésre ébredt. Belebújt papucsába, kivett a szekrényből egy üvegecskét, kinyitotta az ajtót. A holdfényes folyosón rémisztő öregember állt.

Szeme parázslott, ősz haja vállát verdeste, ruhája csupa piszok és rongy, csuklójáról, bokájáról bilincsek, rozsdás láncok csüngtek. Otis úr az öreg kezébe nyomta az üvegcsét. Megkérte, hogy olajozza meg rozsdás láncait, majd visszament, és visszafeküdt az ágyába. A canterville-i kísértet a padlóhoz vágta az üveget, és ijesztő zöld fényt árasztva végigrohant a folyosón. De kinyílt egy ajtó és kilépett rajta két kis fehér inges alak. Hatalmas párnákkal dobálták meg. A kísértet futásnak eredt, eltűnt a faburkolat mögött. A ház elcsendesült.

❖ KISKÓPÉ MESÉL

ŐSZI BOGYÓSZÜRET

Kiskópé egy reggelen arra ébredt, hogy magára kell húznia a melegebbik takarót, mert bizony beköszöntött az ősz. Bár a reggeli hidegnek annyira nem örült, rögtön eszébe jutott, hogy régen a nagyszüleivel mennyit gyűjtögettek ilyenkor. Erre a gondolatra kipattant az ágyból és útnak indult, hogy éléskamrájába finomságokat gyűjtsön.

Nagyon megörült, amikor megtalálta az első virító piros **csipkebogyót**, s arra gondolt, micsoda lekvárt, szörpöt, teát készít majd belőle. Ízibe nekilátott a szedésnek, azaz nekilátott volna, ha nem szúrja meg a kezét. Nagyon sóhajtott. Kesztyűvel mennyivel könnyebb volna leszedni! Eszébe jutott még, hogy milyen érdekes, hogy a barátai hecserlinek hívják ezt a növényt. Mások bicskének mondják, megint mások csicskenyének. Mire végiggondolta a sok nevet, meg is telt a veder. Kiskópé elégedetten hátradőlt.

Azaz hátradőlt volna, ha lett volna minek nekidőlni, de ehelyett egy másik szúrós növénybe gabalyodott a haja. Nézte, nézte, hát ez a kék boggyós vajon mi lehet? Ez biza a **kökény** lesz, gondolta. Nagyapja ezt csak tövisfaként emlegette. Meg is kóstolta, de rögtön elhúzta a száját, nem volt valami jó íze. Kiskópé tudta, hogy a kökényt akkor jó szedni, amikor már megcsípte a dér. Eldöntötte, hogy később visszajön érte.

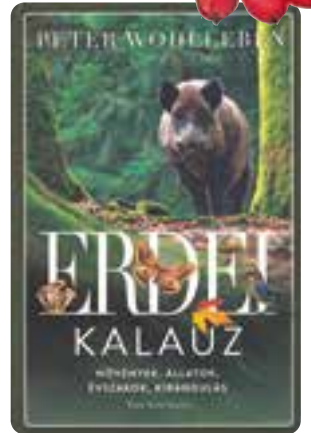
Mire a vedret hazacipelte, ebédidő volt. Kiskópé desszertnek leemelte az utolsó **som**lekvárt a polcról. Eltervezte, hogy másnap húsos somot gyűjt. Délutánra közös lekvárfőzésre hívta a barátait. Volt aki hozott a húsos som mellé egy kis sóskaborbolyát, mert azt hitte, hogy az ugyanaz. Az is piros, ez is piros, hát akkor nem ugyanaz? Bizony nem, mondta Kiskópé.

A **sóskaborbolya** kisebb, és fűrtben terem. Kiskópé a nagyszülei-től kitanulta a mesterséget. Tudta, hogy a sóskaborbolyából nagyon finom szörp készül, de hogy miként, arra már ő sem emlékezett. Ezért lekvárfőzés után úgy döntött, hogy a többi befőzéssel megvárja a nagyszüleit és idén is eltanul néhány konyhatrükköt.

SZABÓ CSILLA meséje
GUBA-KERÉKES ZSUZSA rajzai

Milyen bogyós növények termését ehetjük októberben?

Válaszolatok szorgalmasan Kiskópé kérdéseire. Küldjétek be egyénileg vagy az osztály nevében közösen a megfejtést. Havonta 2-3 kisebb, év végén 3 nagydíjat sorsolunk ki: ezt az izgalmas könyvet.

A megfejtéseket és a nyertesek listáját honlapunkon közöljük:
www.napsugar.ro/megfejtések.php

**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SOR SOLUNK KI!**

**Fű, fa, virág, bogár, cica, kutya, madár:
küldj nekünk növényes, állatos rajzot!**

▲▲▲
Balázs Zsófia,
Szilágyterked

▶▶▶
Bartha Hanna,
Mezőfény

▶▶▶
Adorjáni Kristóf,
Marosvásárhely

▶▶▶
Szakács Botond,
Zabola

▶▶▶
Kósa Dorottya,
Marosvásárhely

❖ BELSŐ HARCOK

FELKELÉS, LÁZADÁS, SZABADSÁGHARC, FORRADALOM

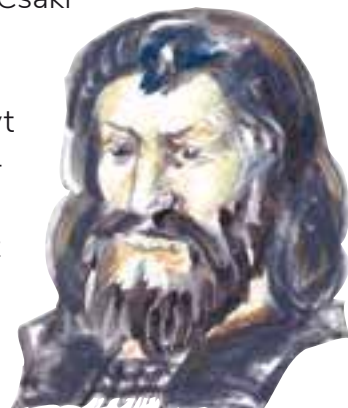
A népek története belső harcokban is bővelkedik. Ezeket ritkábban hívjuk háborúnak, pedig kívülről nézve nem tűnnek másnak. Amikor egy országon belül csap össze két vagy több helyi párt, csapat, népréteg, társadalmi osztály, vagy egy egész ország lázad föl uralkodója, hatalmi rendszere ellen, azt szokás felkelésnek, lázadásnak, szabadságharcnak, forradalomnak nevezni.

A kolozsmonostori apátság épülete Kolozsváron

❖ **A Budai Nagy Antal vezette erdélyi parasztfelkelés** 1437 nyarán tört ki. A helyi püspök

3 évig nem hajtotta be a király által veretett, gyatra ezüstpénzben fizetendő adót, majd a parasztoktól 3 évre visszamenőleg az értékeesebb új pénzben követelte azt. A lázadók követelték Csáki László erdélyi vajda kivégeztetését. A fegyverre kelt parasztok Désnél levertek Csáki lovagi seregét. A nemesek a kolozsmonostori apátság épületében két egyezményt is aláírtak a terhek enyhítéséről, de mindkettőt áthágták. A felkelést 1438 elején sikerült az egyesült magyar, székely és szász rendeknek leverni.

Budai Nagy Antal

Dózsa György

❖ **A Dózsa György-féle parasztfelkelés** 1514 áprilisa és júliusa között zajlott. X. Leó pápa törökellenes keresztes hadjáratot hirdetett. A parasztsorban élők a nehéz viszonyok elől menekülve sereglettek össze Dózsa György vezetése alatt. Ám hamarosan nemesek ellen fordultak, és több vidéki udvarházat kifosztottak. Bakócz Tamás esztergomi érsek betiltotta a toborzást. A hírre a parasztsereg fellázadt és Dózsa vezetésével támadásba lendült. Több kegyetlen vérengzés és sikeres csata után a király parancsára összegyűlt nemesek Szapolyai János erdélyi vajda seregével egyesülve levertek a felkelést. A vajda sok ezer parasztkatonát kivégeztetett, vezérüket pedig megkínóztatta és elevenen elégette.

II. Rákóczi Ferenc erdélyi fejedelem 1703–1711 között küzdött Magyarország Ausztriától való elszakadásáért. Anyagi nehézségeit enyhítendő, 1705-ben rézpénzt veretett: a polturát és a libertást. A pénzügyi gondok, a kuruc seregek kiképzetlensége és a külső segítség hiánya miatt a **szabadságharc** sikeres kezdeti szakasz után végül elbukott. A küzdelem mégsem volt hiábavaló, ugyanis a harcot lezáró szatmári béke kedvező feltételeinek köszönhetően javult a magyar királyság helyzete a Habsburg Birodalmon belül. Rákóczi Franciaországba, majd Törökországba vonult száműzetésbe. Ottani életét Mikes Kelemen leveleiből ismerjük.

II. Rákóczi Ferenc és az általa veretett rézpénzek

Forradalmi tömeg a budai Landerer nyomda előtt

◀ **Az 1848–49-es forradalom** követelményei az azt Pesten, március 15-én kirobbantó fiatal értelmiségiek által megfogalmazott „Tizenkét pont”-ban találhatók: szabad sajtó, önálló országvezetés, pesti országgyűlés, polgári egyenlőség, nemzeti őrsereg, mindenkire nézve kötelező adófizetés, a jobbágyság felszabadítása, egyenlőségen alapuló képviselőtestület, önálló nemzeti bank, a hazát magyar katonák védjék, politikai foglyok szabadon bocsátása, unió. Az uralkodó Habsburg-ház csak az Orosz Birodalom katonai beavatkozásával tudta a szabadságharcra növekvő forradalmat leverni. 1849. október 6-án, Aradon kivégezték a szabadságharc 13 tábornokát. Ők az aradi vértanúk.

Az 1956-os forradalom. A budapesti Műszaki Egyetem diákjai október 22-i nagygyűlésükön 16 pontban foglalták össze követeléseiket, másnapra pedig tüntetést szerveztek. A szovjet csapatok távozását kérték, teljes vélemény- és szólásszabadságot, szabad rádiót követeltek. Az október 23-án szervezett felvonulások alatt az emberek kivágták a zászlók közepéről a kommunista címet. Nagy Imre november 1-jén meghirdette Magyarország semlegességét. November 4-én a szovjet tankok bevonultak Budapestre. A fegyveres felkelők ellenállását november 10-11. táján törte meg a szovjet túlerő. Külső segítség ezúttal sem érkezett.

Tüntető a Parlament előtt, a Kossuth téren, 1956. október 25-én

◆◆◆◆◆
Összeállította: LÁSZLÓ NOÉMI
Illusztráció: BAK SÁRA

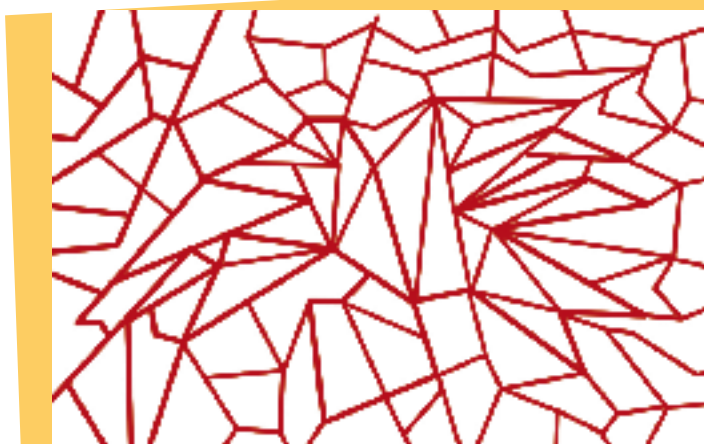
Aztán nehegy
elhagyd valahol
az esernyődet!

Anyai gondoskodás

- ◆ – Képzeld, anya, ma megtanultam írni! – meséli az iskolából érkező Peti.
- Nahát! Egyetlen nap alatt? És mit írtál?
- Azt nem tudom, olvasni még nem tanultam meg.
- ◆ – Mit iszol?
- Mehemed tejet.
- Az meg milyen?
- Sose látott tehenet.
- ◆ – Jé! Ott megy egy kutya esernyővel!
- Miért csodálkozol?! Hiszen esik!
- ◆ – Képzeld, ma megdicsért a tanító néni.
- Tényleg?!
- Nem, de képzeld el.

5

Satírozd be a képet, de nagyon figyelmesen: csakis a háromszög alakú részeket!

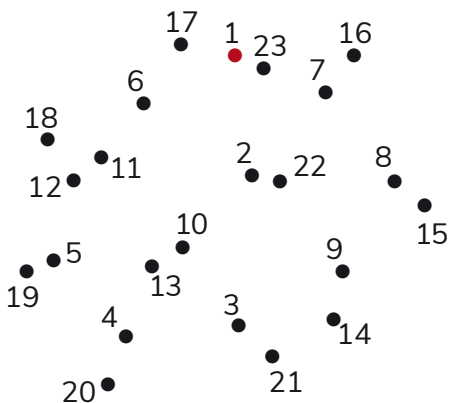
6

Egészítsd ki a rajzos közmondást:
... **a szájára**. Kire szoktuk mondani?

7

Kószabósza felcsapott péknek! Vajon mit süt? Kösd össze a pontokat a számozás sorrendjében, és rögtön kiderül!

8

Csupa kétbetűs szót kell beírnod az alábbi rejtvénybe. Jutalmad egy szép közmondás!

1	2	3	2	4	5	6	7	8	9
Ő			l			Z			Ő
10	11		12	13	5				
	í			T					

- 1. Kavics 2. Szintén
- 3. Te meg én 4. Tiltószó
- 5. Magad 6. Erdei állat
- 7. Tetejére 8. Gyilkol
- 9. Puskát elsüt 10. Nem régi
- 11. Lóbiztató szó 12. Alap fűszerünk
- 13. Ver

Nem tudom eldönteni,
 hogy a kis Kami hiányzik,
 vagy pedig ő a legjobb
 tanítványom...

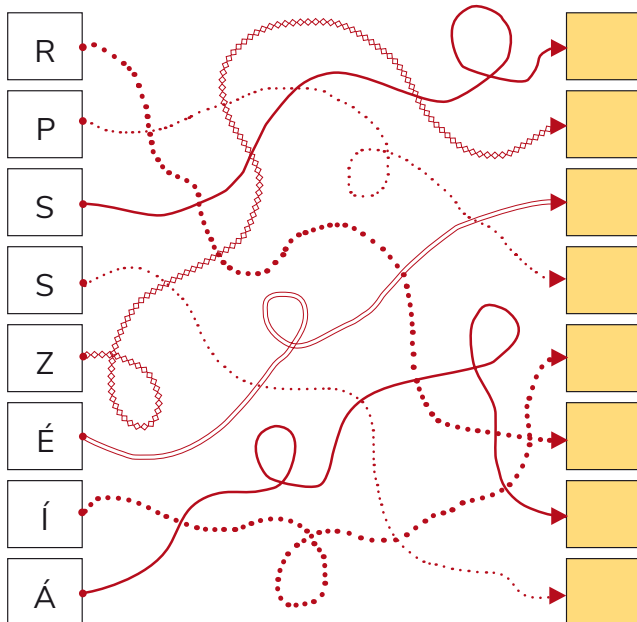

Kaméleon-suli

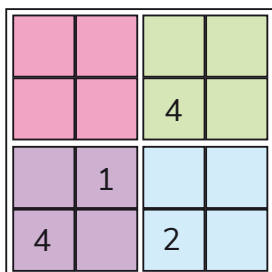

10

Vezesd helyükre a betűket. Akár hiszed, akár nem, nagyszüleid idejében ilyen tantárgy is volt az iskolában.

9

Sudoku. Írd be az 1, 2, 3, 4 számokat a hálóba úgy, hogy mindenik csak egyszer forduljon elő egy-egy sorban, oszlopban, a négy kicsi, illetve a nagy négyzetben egyaránt.

SAKKPALOTA

Sakkozik valaki nálatok a családban? Láttál már a parkban elmélyülten sakkozó bácsikat? Szeretnél megismerkedni ezzel a játékkal?

Új rovatunkban lépésről-lépésre ismertetünk meg a sakkal, de a történetéről, vele kapcsolatos érdekességekről is olvashatsz majd.

A legenda szerint a sakk indiai eredetű: egy brahmin (hindu pap) találta fel körülbelül 1400 évvel ezelőtt. Az uralkodónak annyira megtetszett a játék, hogy szerette volna megjutalmazni a kitalálóját, aki első hallásra jelentéktelennek tűnő fizetséget kért: annyi búzaszemet, amennyit a sakktábla 64 négyzetére rá lehetne tenni. De nem akárhogyan, hanem a következő szabály szerint: az első kockára egy, a másodikra kettő, a harmadikra négy, vagyis az előzőnek mindig duplája. Hamar kiderült, hogy ennyi búza nem terem a Földön.

A sakk kezdetben a nemesség, a gazdagok játéka volt. A stratégiai ismeretek szükségessége miatt a királyok játékaának tartották, hadvezéreknek is tanították. A sakk az idők során játékból sporttá alakult: ma már nemzetközi bajnokságokat, két évente olimpiát szerveznek.

Polgár Judit a világ legjobb női sakkjátékosa, nemzetközi sakkmeister. Ő és csapata egy egyedülálló, új módszertani programot dolgozott ki **Sakkpalota program** néven, mely a logikus és kreatív gondolkodást segíti elő.

Erdélyben elsőként a nagyváradi Szacsvey Imre Általános Iskolában vezette be a Sakkpalota programot az a 4 tanítónő, akik a sakkos feladványokat készítik számotokra az elkövetkező lapszámokban: Alföldy Andrea, Búzási Noémi, Szilágyi Mária és Tunyogi Katalin.

Az első „lecke” címe:

Tájékozódás a sakktáblán

1 Színezd zöldre azokat a mezőket, ahol zöld pöttyöt látsz!

	A	B	C	D	E	F	G	H	
8		•		•		•		•	8
7	•		•		•		•		7
6		•		•		•		•	6
5	•		•		•		•		5
4		•		•		•		•	4
3	•		•		•		•		3
2		•		•		•		•	2
1	•		•		•		•		1
	a	b	c	d	e	f	g	h	

2 A sakktábla négyzet alakú, 32 világos és 32 sötét színű **mező**ből áll.

A függőlegesen egymás fölött elhelyezkedő mezőket, az oszlopokat **vonalak**nak hívjuk, betűkkel jelöljük.

A vízszintesen egymás mellett levő mezőket **sorok**nak nevezzük, számokkal jelöljük.

Azok a mezők, amelyek egymás sarkán keresztül érintkeznek, az **átlók** (pl. 8 mezős átló a1-h8 között, 3 mezős átló a6-c8 között).

A sorokon és vonalakon váltakozó színű mezők követik egymást, az átlókon azonos színűek.

	A	B	C	D	E	F	G	H	
8									8
7									7
6									6
5									5
4									4
3									3
2									2
1									1
	a	b	c	d	e	f	g	h	

Jelöld a C vonalat és a 3. sort!
Húzd meg a világos nagyátlót!
Keress 2, 3, 4, 5, 6, 7 mezős átlókat!

	A	B	C	D	E	F	G	H	
8						🚪	❤️		8
7		🍇			🍈		👤		7
6	🪑		🍷	✂️			👤		6
5			🦆	🦀			🪓		5
4		🐦			☂️		🍏		4
3	👕					🌿			3
2			☀️						2
1		🔒	🍓	🔑	🍽️	🔪	👤		1
	a	b	c	d	e	f	g	h	

Olvasd össze a rajzok nevének kezdőhangjait! Írd a pontozott részre a megfejtéseket!

sor:

vonal:

kisátló:

nagyátló:

3

4

Minden mezőnek más-más neve van. Például:

b7

f8

A megfejtéseket a 24. oldalon talárod.

Írd a sakktáblára, mi a neve annak a mezőnek, ami

a

alatt,

a

fölött,

a

-tól jobbra,

a

-tól átlósan balra helyezkedik el.

REJTVÉNYPÁLYÁZAT

Az 1848-as forradalom mártírjainak tiszteletére októberi rejtvényünk vízszintes 1. és 25. soraiban Pósa Lajos az aradi vértanúkról szóló versének sorát rejtettük el.

A Rejtvénykirály

1	2	3	4	Á	5	6	7	8
9					10			
11			12	13		14		
T		15			16			A
	18			19			20	
21			22		23	24		
25				E				

HAVONTA ÉS ÉV VÉGÉN DÍJAKAT SORSOLUNK KI!

VÍZSZINTES

1. A megfejtés első része

- Ide-oda rángató
- Uniós pénznem
- Névelő
- Nem férfi
- Brassai Sámuel monogramja
- Fűvágó szerszám a mezőn
- Göte magánhangzói
- Opálszélek!
- Számtalan műveletet végez
- Női név

25. A megfejtés második része

FÜGGŐLEGES

- Gabonát betakarít
- Épület
- Névelő
- Körzet (ZÓNA)
- Magad
- Ritka férfinév (HUBA)
- Kisebb katonai alakulat (ŐRS)
- Angol tagadás
- Nagyon régi
- Kacsója, praclija
- Nyitott ellentéte
- Forma
- Jelenlegi évszak
- OKÉ
- Kosvég!
- Takar a szélein!
- Ilyen lap van az étteremben

VAJNÁR ILONA
rejtvénye

A sakkfeladványok megfejtései:

3. Lekvár, szilva, iskola, szüret 4. b6, e2, h6, d2

A Találd ki! feladatok megfejtései:

- Panna, Dorka
- 3 gyerek, 3 cica
- Szintén 5 perc alatt
- Cukorka, masni, szemüveg
- Lakatot tesz a szájára – hallgat, titkot megtart
- Ki mint őrl, úgy süt
- Szépírás

5.

7.

3	4	1	2
1	2	4	3
2	1	3	4
4	3	2	1

9.

▲▲▲
Péter Ákos, Sepsiszentgyörgy:
A nyergestetői emlékmű

▲▲▲▲▲
A következő hónap 15-éig küldjétek be egyénileg vagy az osztály nevében közösen a rejtvénypályázat megfejtését. Havonta 5 kisebb, év végén 5 nagydíjat sorsolunk ki: ezt a roppant sokoldalú könyvet.

❖ SZÓLJ, SZÁM!

**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SORSOLUNK KI!**

1. Nyelvünk logika. Az 5. oldalon Bertóti Johanna verse így végződik: A diófafiókban lapul e kis óda. Fejtsétek meg, melyik tőből származik **fiók** szavunk, és milyen logika alapján született. Ha nehéz, nyomra vezet a régies **ládafia** szó.

2. Ugyanilyen logikus, azaz ésszerű a vers másik szava, a **lapul** ige is. Ennek töve a **lap** főnév. Magyarázzátok meg, mi a közös a jelentésükben. Gyűjtsétek össze a **lap** tő minél több hajtását.

3. Az **óda** görög eredetű szó, ünnepélyes hangú költeményt jelent. Ki a hőse Bertóti Johanna modern kis ódájának? A hét pici szakaszon végiglépegetve ragadjátok meg hét, legfőnnebb tizennégy szóban e „hős” életének lényegét.

ZSIGMOND EMESE

Kedves Nyelvőr vitézek, az idén is várjuk az egyéni és csoportos megfajtéseket papíron vagy elektronikus levélben! Szorgalmatokat havonta egy-egy díjjal, tanév végén 3 Szólj, szám-nagydíjjal (a mellékelt könyvvel) és Nyelvőr-díjjal jutalmazzuk.

A negyedikesek minden helyes válasszal pontot gyűjtenek az országos Körösi Csoma Sándor Anyanyelvi Vetélkedőre, amelyet két év kényszerűszünet után 2022-ben végre szeretnénk megtartani.

♀ SZÓ- MÓKA

– Mi ez a kopogás, Jean?

– A cipője kopog, uram.

– Rendben van, engedje bel!

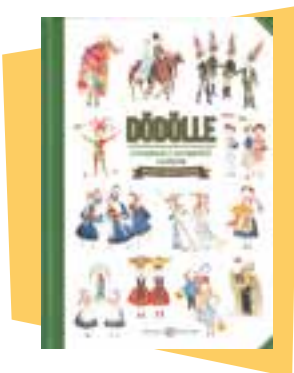
◆
– Jean, rakja le az újságot a földre.

– Miért, uram?

– Át akarom futni a híreket.

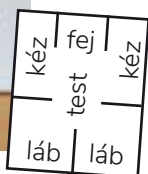
◆
– Vadászni megyek, Jean. Hol van a sörét?

– Elnézést, uram, de a sörét megittam.

❖ MASZAT MŰVÉSZ ÉS A FÓLIASZOBOR

Legtöbbször rajzolni, festeni szoktunk, kedves inasaim, most azonban szobrászkodásra biztatlak benneteket, mégpedig alumíniumfóliából. Anyukád konyhai eszközei között biztosan találsz belőle egy tekerccsel. Ha emberi alakot szeretnél formázni, a mellékelt „szabásmintát” használd: vágd be a téglalap alakú fóliát a vonalak mentén, majd gyúrd-sodord testrészekké a keletkezett felületeket. Ahol szükséges, művedet kiegészítheted-összedolgozhatod egy-egy darabka anyaggal. A talpzat egy fóliával bevont műanyag kupak lehet.

**Készítsd el,
fényképezd le,
küldd el nekem!**

Ha ötleteimet kipróbálsz, nekem elküldöd akár egyénileg, akár az osztállyal közösen, munkádat könyvajándékkal jutalmazom: havonta 1-2 kisebb, év végén 3 nagydíjat – ezt az ötletekkel teli könyvet – sorsolom ki.

**HAVONTA
ÉS ÉV VÉGÉN
DÍJAKAT
SORSOLUNK KI!**

KÓSZABÓSZÁ

postát bont

Sziasztok!

Itt az ősz, én pedig alig látszom ki a sok sárga-vörös-barnás levél alól. Ha nem vigyázok, fejemre pottyan egy alma, gesztenye vagy dió. Levelet olvasni azonban így is jó, nézzétek, milyen az októberi termés:

Tavaly még Szivárvány-bélyeget gyűjtöttek, idén már a Napsugárt olvassák **Molnár Erika tanítványai** a marosvásárhelyi 7-es Iskolában.

A gyergyószentmiklósi

Fogarasy Mihály Iskolában **Antal Kinga** tanítványai bogárvárosba gyűjtötték a tavalyi tanév bélyegeit.

Müller Hunor Németországból küldte a tizenkétszemű szörnyeteg rajzát

A kettévágott, színezett mákgubók lufikká váltak a magyarlapádi gyerekek, **Szilágyi-Székely Melinda** tanítványainak rajzlapjain

Egyszerű téma, izgalmas megoldás: **Fejér Ágota zabolai** tanítványainak munkái

Gács Tímea, Aranyosgyéres

Ősszel a falevél lehullik a fáról,
ennek örül az őszi szél,
hisz felkapja, és a falevelekkel táncol.
A falevelek mindenféle
színben pompáznak:
piros, sárga, barna, zöld.
Az őszi szél talán ezért is táncol
a falevelekkel, hisz mindenféle
színben pompáznak.

Daró Dorka verse,

László Kriszta rajza, Csíkmenaság

Balázs Ágota,
Balázs Barbara,
Sárvásár

Egyre jobban
kezd gyötörni engem
ez a gondolat:
vajon minden ember szíve
tisztta, mint a patyolat?
Már réges-régóta
mindent kitalálunk,
de észrevesszük vajon,
ha valamit
elhibázunk?

Páll Hunor, Kézdialmás

Fekete István Vukról, a kistrókaról
szóló regénye minden kisisko-
lás számára izgalmas olvas-
mány lehet. **Ilyés Vivien** rajza,
Kézdiszentkereszt

Szászgáspár Tímea Maros-
vásárhelyről Dániel András
kuflikról szóló regényét ajánlja
olvasni szerető kortársainak.

**◆ OLVISS,
ÉS KÜLDJ
RAJZOT
RÓLA!**

**◆ SPORTOLJ,
ÉS KÜLDJ
FÉNYKÉPET
MAGADRÓL!**

Grubanov Martinek Emília,
a szabadkai EmArt Képzőművé-
szeti Műhely vezetője rendszeren-
esen küld tanítványai munkáiból.
Kóspál Boglárka rajzán vidáman
sportolnak a vajdasági gyerekek.

**◆ NAPSUGÁR - SZIVÁRVÁNY
KÉPTÁR**

Képzőművész munkatársaink rajzaiból képeslap-
sorozatot indítottunk. Idén is küldünk belőlük
azoknak az olvasóinknak, akik rendszeresen írnak,
rajzolnak nekünk.

Gyűjtsd te is! ○

PETŐFI SÁNDOR

CSOKONAI

Egy kálomista pap s Csokonai
Egymásnak voltak jóbarátai.
Kilódul egyszer Debrecenből
S a jóbarát előtt megáll,
S: ihatnám, pajtás! Így kiált föl
Csokonai Vitéz Mihály.

„No, ha ihatnál, hát majd ihatol,
Akad még bor számodra valahol,
Ha máshol nem, tehát pincében;
Ottan nem egy hordó bor áll.”
Szólt a pap, s leballag véle
Csokonai Vitéz Mihály.

„Ihol ni, uccu!” fölkiált a pap,
Amint egy hordóból dugaszt kikap;
„Szaladj csapért! ott fönny felejtém;
Szaladj öcsém, de meg ne állj!”
És fölrohan lóhalálában
Csokonai Vitéz Mihály.

A likra tette tenyerét a pap;
Csak vár, csak vár, hogy jön talán a csap.
S a csap nem jött, és a pap morgott:
„De mi az ördögöt csinál,
Hol a pokolba' marad az a
Csokonai Vitéz Mihály?”

Tovább nem győzte várni a csapatot,
Ott hagyta a hordót (a bor kifolyt),
Fölmén a pincéből a házba,
De ott fönny senkit nem talál.
Csak késő este érkezett meg
Csokonai Vitéz Mihály.

Hát a dologban ez volt az egész:
Kereste ott fönny a csapatot Vitéz,
Zeget-zugot kikutat érte,
De csak nem jön rá, hogy hol áll?
És így csapért szomszédba mégyen
Csokonai Vitéz Mihály.

A szomszédban valami lakzi volt.
Elébe hoztak ételt és italt;
És ím az étel és bor mellett
És a zenének hanginál
Csapot, papot, mindent felejtett
Csokonai Vitéz Mihály.

(...)

CSILLAG ISTVÁN rajza

RÁKÓCZI-RÉZPÉNZ

BAK SÁRA rajza

Minden hónapban vágjátok ki, és ragasszátok az osztály gyűjtőlapjára a bélyeget. Áprilisban küldjétek el a névsorral és tanítók nevével együtt. Érdekes, hiszen értékes jutalmat nyertek vele.

ÁRA 6 LEJ

NAPSUGÁR

órárend

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					

MOLNÁR KRISZTINA rajza

